

Tradycja Tsam w Mongolii odżywa

Autor: Zdzisław Grad
09.08.2007.

W klasztorze Amarbayasgalant, 310 km od stolicy Mongolii Ułanbatoru, w dniach 22-24 sierpnia po raz drugi od 65 lat odbywa się doroczna ceremonia tańca Tsam. Tradycja wykonywania tego popularnego szczególnie w XIX w. buddyjskiego tańca w maskach, odzwierciedlającego rytuały tantryczne, została przerwana w 1937 r. wskutek prześladowania buddyzmu przez władze komunistyczne i przywrócona we wrześniu 2002 r.

W klasztorze Amarbayasgalant, 310 km od stolicy Mongolii Ułanbatoru, w dniach 22-24 sierpnia po raz drugi od 65 lat odbywa się doroczna ceremonia tańca Tsam. Tradycja wykonywania tego popularnego szczególnie w XIX w. buddyjskiego tańca w maskach, odzwierciedlającego rytuały tantryczne, została przerwana w 1937 r. wskutek prześladowania buddyzmu przez władze komunistyczne i przywrócona we wrześniu 2002 r.

Tsam jest jednocześnie ceremonią religijną, obrazującą nauki buddyjskie poprzez taniec, i formą teatralną. Wykonawcy noszą bogato zdobione kostiumy i maski, odpowiadające znanym postaciom buddyzmu tybetańskiego - świętym, demonom, zwierzętom i ludziom.

O charakterze postaci decydują kolory i zdobienia masek i strojów. Początki Tsam datuje się od VIII w., kiedy tybetański władca Trisong Detsen zaprosił z Indii wielkiego nauczyciela buddyjskiego Padmasambhavę, by pobłogosławił pierwszy w Tybecie buddyjski klasztor Same; <> podczas ceremonii prawdopodobnie wykonano taniec wzorowany na indyjskim, który potem otrzymał cechy kultury tybetańskiej.

Tańce przedstawiają ważne wydarzenia z historii buddyzmu tybetańskiego (np. zwycięstwo buddyzmu nad lokalną religią bon), buddyjskie legendy i przypowieści; sposób wykonania, rzadziej treść, różni się w zależności od tradycji danego klasztoru, jako że przed czasami komunizmu z 700 mongolskich klasztorów 500 miało swoje lokalne rodzaje Tsam. Klasztor Amarbayasgalant ("Pałac Boskiej Medytacji") w prowincji Selenge, zbudowany w 1730 r. na cześć Undur Gegeen Zanabazara (1635-1723; uczonego, działacza religijnego i rzeźbiarza, słynna postać mongolskiego buddyzmu), był niegdyś jednym z najważniejszych centrów religijnych w Mongolii.

Na jego budowę użyto 3730 kg srebra, w czasach jego świetności mieszkało tutaj ponad 6 tys. mnichów - obecnie mieszka ich tutaj zaledwie około 50, a budynki są wciąż restaurowane po represjach, jakie spotkały klasztor podczas rządów komunistycznych. W latach 1937-38 mnisi zostali wymordowani, a gromadzone przez ponad 200 lat cenne książki, sutry, dzieła sztuki i kultu religijnego - zniszczone. Świątynia popadła w ruinę i stała opuszczona przez ponad 50 lat. Dopiero po upadku komunizmu w 1990 r. mongolscy wierni zaczęli odbudowywać klasztor i wskrzeszać jego tradycje.

Małgorzata Madej